

Interneto laisvė neabejotinai suteikia mums labai daug patogumų. Galimybes nevaržomai ieškoti bei greitai gauti informaciją, mokytis, žiūrėti naujausius, pasaulinį pripažinimą turinčius filmus, pirkti, parduoti ar tiesiog pramogauti interneto erdvėje. Tačiau šalia visų interneto suteikiamų patogumų yra ir ne tokių patogių dalykų. Vienas jų – įvairiais mitais apipinta – azartinių lošimų rinka, kuri iš vienos pusės suteikia galimybes smagiai praleisti laiką su bendraminčiais, tačiau tuo pačiu metu – gali įklastinti ir į didžiulius specifinius nepatogumus, jeigu nuotoliniuose lošimuose žaidžiate nelegaliai. Nežinojimas, kad internete žaidžiate nelegaliai – neatleidžia Jūsų nuo atsakomybės, nors apie tai, kad žaidžiate nelegaliai – Jūsų taip pat niekas neįspėja. Visa atsakomybė gula ant Jūsų pačių, o reikalui esant ir pasiskusti nebus kam.

Nelegalūs lošimai – Valstybės finansiniai nuostoliai

Lietuva, kaip ir kitos civilizuotos šalys susiduria su viena pagrindinių piliečių gerbūvio sukūrimo problemų – šešėliu. Šešėlinės pajamos, šešėlinis kuras, šešėlinės cigaretės, šešėliniai filmai, šešėliniai azartiniai lošimai internetine. Taip valstybė ir kenčia, negaudama pajamų į savo biudžetą. Tačiau šį kartą – apie nelegalius nuotolinius azartinius lošimus. Problema egzistuoja ne tik Lietuvoje. Pavyzdžiui Jungtinės karalystės gyventojai kasmet išleidžia maždaug 1,4 mlrd. svarų sterlingų nelegaliose azartinių lošimų bendrovėse. JAV kasmet prarandamos valstybinės pajamos siekia 150 mlrd. dolerių. Kokią finansinę žalą dėl Lietuvoje veikiančių nelegalius lošimus organizuojančių bendrovių patiria mūsų šalis – deja nėra tiksliai aišku, bet galima daryti prielaidą, kad valstybės nuostoliai siekia apie 100 mln. eurų per metus. Jaučiat sumos dydį? Galima tik apgailestauti, kad nuo to meto, kai Lietuvoje buvo įteisinta azartinių lošimų rinka – jokio rimto tyrimo šia tema surengti taip ir nepavyko. Vykdoma veikla šešėlyje neskatina steigti naujų bendrovių šalyje ir tokiu būdu siekti legalios licencijos, kuri taip pat kainuoja didelius pinigus. O kam? Jeigu įmanoma veiklą vykdyti nelegaliai, be jokios licencijos. Juk taip – paprasčiau. Tokiems „šešėlininkams“ ekonomiškai paprasčiausiai neapsimoka legalizuotis. Todėl ir naujų rinkos dalyvių tikėtis mūsų šalyje, greitu metu taip pat nereikėtų. Ir todėl visai neseniai priimtos Azartinių lošimų įstatymo pataisos, kuriose nėra taikomi buvę reikalavimai tokie, kaip pavyzdžiui turėti 20 fiziškai veikiančių stacionarių lažybų punktų, arba 10 automatų salonų, arba 1 kazino, arba 5 totalizatoriaus punktų – situacijos rinkoje tikėtina nepakeis. Šešėliuota rinka rimtiems žaidėjams neįdomi.

„Šešėlininkams“ negalioja reklamos draudimas, asmens duomenų apsaugos įstatymas ir asmenų prašymas neleisti lošti

Lietuvoje yra draudžiama, bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, organizuoti bandomuosius lošimus, suteikti akcijas ar nuolaidas, dovanoti dovanas ar teikti kitokio, panašaus pobūdžio skatinamąsias priemones, kurios skatintų asmenis dalyvauti lošimuose. Tačiau nelegaliose svetainėse šie draudimai – negalioja. Būtent tai ir yra išskiriama, kaip viena iš pagrindinių priežasčių, kaip reikėtų atskirti nelegalius lošimų organizatorius nuo legalių ir savo veiklą reglamentuotai vykdančių lošimų organizatorių. Kadangi kitokio specialaus žymėjimo, kaip reikėtų atskirti legalias lošimų organizavimo svetaines nuo nelegalių – nėra. Jeigu internete matote spalvingą reklamą, kuri skatina Jus lošti, siūlo Jums bonusus, nuolaidas ar kt. – labai didelė tikimybė, kad ši reklama Jus bando nukreipti į nelegaliai lošimus organizuojančią bendrovę, kadangi tokio pobūdžio skatinamoji dovanų ir bonusų sistema legaliai veiklą vykdančioms bendrovėms yra griežtai draudžiama. Todėl būkite atsargūs.

Kiekvienas asmuo Lošimų priežiūros tarnybai turi teisę pateikti prašymą neleisti jam lošti ir dalyvauti nuotoliniuose lošimuose. Tačiau jeigu Jūs žaidžiate nelegaliai – tokių prašymų paprasčiausiai nėra kam įteikti.

Asmens duomenų apsauga. Mūsų asmens duomenys – neretai vadinami šio amžiaus auksu. Įvairių apklausų duomenys atskleidžia, kad beveik 80 proc. europiečių kasdien naudojami internetu, ir daugybę kartų per dieną skaitmeninėje erdvėje nurodo savo asmens duomenis. Todėl asmens duomenų apsauga – viena pagrindinių Europos Sąjungos teisių. Tačiau joks įstatymas neapsaugos mūsų taip, kaip galime apsaugoti patys save, atidžiai ir atsakingai rinkdamiesi, kokias internetines svetaines lankyti ir kokią informaciją apie save atskleisti. Visai neseniai Lietuvą drebino įvairūs duomenų nutekėjimo skandalai, kai buvo išsilaužta į gerai žinomų bei itin didelių įmonių duomenų bazes. Stebina kaip lengvai patys žaidėjai savo asmeninius duomenis lengva ranka dalina į kairę ir į dešinę.

Už nuotolinių lošimų priežiūrą Lietuvoje atsakinga Lošimų priežiūros tarnyba žada saugesnę elektroninę erdvę

Lietuvoje su galimais pažeidėjais nuotolinių žaidimų srityje kovoti buvo įpareigota Lošimų priežiūros tarnyba prie Finansų ministerijos. Iš pirmo žvilgsnio viskas atrodo labai paprasta ir suprantama: nustačius galimai nelegaliai veiklą vykdančių ir nuotolinius lošimus organizuojančių operatorių, neturintį tarnybos išduotos licencijos veiklai vykdyti, tarnyba privalo kreiptis į teismą ir prašyti leisti blokuoti prieigą prie tokios internetinės svetainės. Tačiau paradoksalu tai, kad nors Lošimų priežiūros tarnyba ir kreipiasi į teismą, kuris priima sprendimą blokuoti nelegaliai veiklą vykdančias svetaines – užblokavus vieną, panašiu adresu greitai sukuriama nauja svetainė. Jau nekalbant apie tai, kad legaliai veikiančių bendrovių sąskaita, nelegalus operatorius savo veiklą gali vykdyti ir toliau, kol trunka teismo

procesas. O jis, kaip žinia – trunka ilgai. Tokios nelegalios veiklos organizavimu Lietuvoje užsiima ir keletas užsienio lošimų operatorių. Tokioms bendrovėms teismas jau daugiau kaip 30 kartų leido užblokuoti prieigą prie naujai sukurtos šio lošimų operatoriaus internetinės svetainės. Tačiau bendrovės ir toliau vykdo savo veiklą, tiesiog keisdamos savo svetaines – papildo jas skaitmenimis arba raidėmis. Tokio tipo portaluose nevaržomai lošti galima, kad ir dabar. Akivaizdu, kad Lošimų priežiūros tarnybai reikia papildomų instrumentų ir įstatyminių galių tam, kad galų gale būtų įveikta ši problema. Visai neseniai baigėsi „Kurk Lietuvai“ kartu su Krašto apsaugos ministerija (KAM) įgyvendintas projektas „Kenkėjiškų interneto svetainių grėsmių valdymas“. Šiame projekte dalyvavo ir Lošimų priežiūros tarnyba, kuri kartu su kitomis institucijomis, turinčiomis teisę duoti privalomus nurodymus įgyvendinti įstatyme numatytas sankcijas prieš netinkamo turinio skleidėjus internete bei su privalomų nurodymų įgyvendinimu susijusiomis organizacijomis svarstė ir ieškojo būdų, kaip maksimaliai efektyviai užtikrinti šias priemones ir jų įvykdymo kontrolę, o šiuo metu rankiniu būdu vykdomą privalomų nurodymų davimo procesą automatizuoti ir paversti kuo sklandesniu ir operatyvesniu. Tikimės, kad ši priemonė tikrai veiks ir bus tinkamai įgyvendinama jau artimiausiu metu.

Nėra užtikrintas laimėjimo išmokėjimas

Labai svarbu pabrėžti tai, kad asmenų lošimas neaiškaus turinio ir organizatorių lošimų svetainėse yra pačių lošiančiųjų atsakomybė ir lošėjų teisių niekas negina, ginčo atveju lošėjų skundai dėl prarastų pinigų taip pat nėra nagrinėjami. Atrodo, kad laimėjai, tačiau jeigu tau niekas neišmokės laimėjimo – net nebus kam pasiskųsti. Tuo nelegalios lošimų svetainės ir skiriasi nuo legalių ir įstatymais reglamentuota tvarka savo veiklą vykdančių įmonių. Ir toks pavyzdys visai realus – vos prieš keletą mėnesių šalyje nuvilnijo žinutė, kad nelegaliuose žaidimuose kauniečio laimėti 422 tūkst. eurų atiteks valstybei, teismui pripažinus, kad pinigai gauti iš nusikalstamos veikos – būtent nelegalių azartinių žaidimų. Finansinėms institucijoms atliekant tyrimą paaiškėjo, kad kauniečio laimėtos lėšos buvo galimai įgytos žaidžiant nelegalius azartinius žaidimus vienai bendrovei priklausančiame internetiniame puslapyje, kuri buvo įtraukta į nelegalios lošimų veiklos vykdytojų sąrašą ir neturi Lošimų priežiūros tarnybos išduotos licencijos ir leidimo organizuoti nuotolinius lošimus Lietuvoje. Tokio leidimo neturinčios įmonės yra pripažįstamos lošimų veiklą organizuojančios nelegaliai. Belieka apgailestauti ir paskatinti visus, kurie laisvalaikį leidžia nuotoliniuose lošimuose pasitikrinti ar tai daro legaliai. Kol kas tai galima padaryti tik čia: <https://lpt.lrv.lt/lt/losimu-organizatoriai/leidimu-zurnalas/nuotoliniai-losimai> . Itin pabrėžtina tai, kad lošiant nelegalius nuotolinius lošimus – Finansinių nusikaltimų bei valstybinės mokesčių inspekcijos nemalonė yra beveik neišvengiama, kadangi tokiu būdu Jūs nusikalstamai igijate pajamų. Ikiteisminiai tyrimai, nelegaliai gaunamos pajamos,

nesumokėti mokesčiai, baudos. Nelegaliai gautos pajamos į sąskaitą ir yra nelegalios, o už nusikalstamu būdu gauto turto įgijimą arba realizavimą griežčiausiai baudžiama laisvės atėmimu iki ketverių metų.

Sprendimas paprastas - sumažinti biurokratiją

Gal atėjo laikas svarstyti, kad nelegaliai veikiančias svetaines galėtų blokuoti pati Lošimų priežiūros tarnyba be teismo sprendimo? Suteikus tokius įgaliojimus Lošimų priežiūros tarnybai, ji pati galėtų efektyviau užkardyti nelegalius nuotolinius lošimus. Teismas vėliau, kartu su policijos pareigūnais jau galėtų tirti situaciją ir priimti reikiamus sprendimus dėl baudžiamosios ar administracinės atsakomybės šalies įstatymus pažeidinėjantiems bei jais piktnaudžiaujantiems asmenims bei bendrovėms. Tokia veikimo schema legaliai veikiančioms bendrovėms Lietuvoje leistų ir toliau sąžiningai vykdyti savo veiklą ir toliau mokėti mokesčius į valstybės biudžetą. Viskas itin paprasta: Lošimų priežiūros tarnyba pati, savo svetainėje skelbia visas, licencijas turinčias ir nuotolinius lošimus organizuoti galinčias bendroves. Atsidarome tą pačią svetainę, matome, kad joje nėra tam tikros įmonės, kuri mūsų šalyje galimai vykdo nelegalią veiklą – blokuojame. Taip ir girdžiu balsus prieš – cenzūra, interneto laisvė, saviraiškos blokavimas. Sustokime. Kova su nelegaliais neturi nieko bendro su saviraiška ir interneto laisve.

Visi supranta, kad tai kas nelegalu yra blogai. Už nelegalią veiklą smerkiame kaimynus, draugus, pažįstamus. Pati valstybė rengia įvairias akcijas, tokias kaip „diena be šešėlio“ ar kitas. Tam, kad įveikti nelegalius lošimus internete, žinoma galima ir reikia apeliuoti į visuomenės švietimą, pačių žmonių sąmoningumą, skatinti daryti tai, kas yra legalu. Taip, tai yra labai svarbu, tai daryti – būtina. Visų pirma, kad vykdo nelegalią veiklą turi suprasti pats žmogus, o jam padėti valstybė – bent jau nuo aiškaus ir visuomenei atpažįstamo legaliai veiklą vykdančių svetainių žymėjimo, kurio šiuo metu Lietuvoje paprasčiausiai – nėra. Tačiau šalia turi būti ir bausmė. Akivaizdu, kad reikia griežtinti asmens atsakomybę už vykdoma draudžiamą, nelegalią veiklą. Mes visi kartu – su šalies valstybės institucijomis, legaliai veikiančiais rinkos dalyviais turime bendrą tikslą – rasti tai, kas būtų naudinga visuomenei, valstybei ir patiems rinkos dalyviams.

Algis Čaplikas yra Atsakingo lošimų verslo asociacijos vadovas

